

'Natuurvriendelijke oevers langs de IJzer : een meerwaarde voor natuur ?'

Ann De Rycke¹, Iris Verelst¹, Nathalie Devaere² en Kris Decler¹

¹ Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Kliniekstraat 25, 1070 Brussel

² Waterwegen en Zeekanaal N.V., Afdeling Bovenschelde, Nederkouter 28, 9000 Gent

De IJzer stroomt Vlaanderen binnen ter hoogte van Roesbrugge en mondt na circa 44 km, via een groot sluizencomplex te Nieuwpoort, uit in de Noordzee. Het is een typische regenrivier, waarbij het normale streefpeil op 3,14 m TAW ligt. Bij zware neerslag kan het peil echter snel stijgen en vanaf een peil van circa 3,80 m TAW stroomt het water in het overstromingsgebied de IJzerbroeken (aangeduid als Vogelrichtlijn- en Ramsargebied) stroomopwaarts Diksmuide. Uit het hydrodynamisch numeriek model voor de IJzer blijkt dat het behoud van dit overstromingsgebied absoluut noodzakelijk is voor de beveiliging van de bewoonde zones.

In 2001 werd door het INBO een verkennende ecologische gebiedsvisie opgesteld waarbij volgende krachtlijnen de belangrijkste zijn :

(1) Meer ruimte voor water en natuur, met het behoud en het herstel van de natuurlijke overstromingsvlakte van de IJzer en de hierbij horende natuurlijke landschapsecologische kenmerken (herstel natte soortenrijke hooilanden, moeras en moeras- en oobos). Zo natuurlijk mogelijke waterpeilen dienen ingesteld te worden in de vallei.

(2) Een optimale ontwikkeling van de rivierkarakteristieken. Hierbij is het herstel en/of de bevordering van spontane en natuurlijke processen en een goede water- en waterbodempkwaliteit van belang. Doel is een grote variatie aan oeverecotopen (zand/slibplaten, afkalvende oevers, verlandingszones, brede rietkragen, overhangende struwelen, ...).

Deze krachtlijnen werden uitgewerkt in 3 inrichtingsvarianten.

De hoge piekdebieten en de golfslag als gevolg van de toegenomen gemotoriseerde plezier- en toervaart, resulteerde vnl. in het deel Diksmuide-Nieuwpoort in problematische oeverafkalvingen. Gezien de kwetsbaarheid van het omliggende poldergebied voor overstromingen dienden oeverherstelprojecten zich aan. De Afdeling Bovenschelde van de N.V. Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) investeerde in diverse vormen van natuurvriendelijke oeververdediging (NatuurTechnische MilieuBouw) en oeverinrichting.

Deze verschillende natuurvriendelijke en oude klassieke oeververdedigingen worden sinds 2005 door het INBO onderzocht op hun ecologische waarden in het kader van een evaluatieproject. Na een eerste monitoringsronde konden een aantal voorlopige uitspraken gedaan worden op basis van de vegetatie, broedvogels en stabiliteit:

NTMB-verdedigingen

Betonconstructies	Houten constructies
<p>Doorgroetegels 'steil'</p> <p>Lage score vegetatie</p> <p>Lage score broedvogels</p> <p>Lage score stabiliteit</p>	<p>Doorgroetegels 'plat'</p> <p>Houten dwarsplanken</p> <p>Enkele palenrijen</p> <p>Matige tot hoge score vegetatie</p> <p>Matige score broedvogels</p> <p>Hoge score stabiliteit</p>

Een brede oeverzone met dijkverplaatsing zoals te Mannekensvere, biedt de meeste ontwikkelingskansen voor gevarieerde oeverecotopen.

Om een volledige evaluatie te kunnen doorvoeren zijn ook resultaten van andere faunagroepen zoals aquatische ongewervelden en de paai- en opgroeimogelijkheden voor vis, noodzakelijk. Dit wordt voorzien in een latere fase.